خراسان روزنامه صبح ایران
چهارشنبه ۱۶ فروردین ۱۳۹۶ . ۷ رجب ۱۴۳۸ . شماره ۱۹۵۰۳

ایران در مقابل گروهک های تکفیری جبهه فرهنگی ایجاد کرده است

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به تازگی در دیدار با وزیر اوقاف و امور دینی الجزایر تاکید کرد: ایران در مقابل تروریست‌ها و گروهک های تکفیری در منطقه خاورمیانه جبهه فرهنگی ایجاد کرده است. به گزارش ایرنا، سیدرضا صالحی امیری افزود: دو کشور از نظر فکری و دینی نیز به یکدیگر نزدیک هستند و می توانند در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا گام های موثر و مشترکی بردارند.

شرحی از زندگی و آثار زنده یاد علامه سید مرتضی عسکری

مشاهیر علوم انسانی ۱۱

من برای پژوهشگری زنده ام

جواد نوائیان رودسری
info@khorasannews.com

آیت ا... سیدمرتضی عسکری، مشهور به علامه عسکری، روز ۲۲ اردیبهشت ماه سال ۱۲۹۳ هـ.ش، در شهر سامرا متولد شد. پدرش آیت ا... سیدمحمد حسینی، مشهور به شیخ الاسلام، از علمای بزرگ زمان خود بود. خاندان علامه عسکری اصالتاً از اهالی سبزوار بودند که در عهد صفویه، با دستور علامه مجلسی، برای رتق و فتق امور دینی مردم، به ساوه هجرت کردند. علامه عسکری در ۱۰ سالگی وارد حوزه علمیه سامرا شد و پس از فراگیری مقدمات، در سال ۱۳۱۰ هـ.ش، به شوق حضور در درس استادان حوزه علمیه قم، راهی این شهر مقدس شد. ورود او به قم، همزمان با سخت گیری های رضاخان و محدودیت شدید روحانیان و علما برای فعالیت های دینی و تبلیغی بود. علامه عسکری سه سال در حوزه علمیه قم ماند و در این مدت از محضر بزرگانی همچون امام خمینی (ره) و آیت ا... العظمی مرعشی نجفی، بهره برد. او در همان سال های جوانی، با درک نیازهای زمانه، معتقد به لزوم اصلاح در مواد درسی حوزه های علوم دینی بود. به همین دلیل، به همراه چند تن از همفکرانش، مانند مرحوم آیت ا... سیدمحمود طالقانی، سنگ بنای جلساتی را گذاشت که درس هایی غیر از دروس متداول حوزه ها در آن ها تدریس می شد.

■ تأسیس مدارس نوین اسلامی

علامه عسکری پس از سه سال اقامت در قم، در سال ۱۳۱۳ هـ.ش، به سامرا بازگشت و به تکمیل علوم دینی در حوزه علمیه این شهر پرداخت. از استادان او در این ایام می توان به آیت ا... میرزا حبیب ا... اشتهاردی و آیت ا... سیدمحمدرضا شوشتری اشاره کرد. در همین ایام بود که با کمک تعدادی از ایرانیان مقیم عراق، مدرسه ابتدایی کوچکی را برای کودکان و نوجوانان ایرانی، در ساختمان کهنه و قدیمی مدرسه میرزای بزرگ، دایر کرد؛ اما این مدرسه به دلیل مشکلات مالی، پس از مدتی فعالیت، تعطیل شد. علامه عسکری که شاهد رونق مدارس جدید و ترویج افکار غربگرایانه از طریق برخی معلمان این مدارس در میان جوانان مسلمان بود، تصمیم به تأسیس مدارس جدید، با سبک و سیاق اسلامی گرفت. این کار چندان آسان نبود؛ اما او موفق شد با کمک چند تن از دوستانش، مانند احمد امین، چنین مدارسی را در عراق بنیانگذاری کند. نخستین شعبه مدارس او، دبستانی بود که در غرب کاظمین تأسیس شد. مدرسه ای که شهید آیت ا... سیدمحمدباقر صدر دوران تحصیلات ابتدایی خود را در آن گذراند. چندی بعد، با تأسیس «جمعیت خیریه اسلامی»، کار تأسیس مدارس سرعت بیشتری یافت. به تدریج، مدارس مورد نظر علامه عسکری در تمام مقاطع تحصیلی تأسیس شد؛ اما رویای اصلی او، تأسیس یک دانشگاه اسلامی بود. علامه عسکری پس از مدت ها فعالیت و تلاش، سرانجام اجازه تأسیس دانشگاه اسلامی را از دولت وقت عراق گرفت. وی در سال ۱۳۴۳، دانشکده «اصول الدین» را در بغداد راه اندازی کرد؛ دانشکده‌ای که با بهره گیری از استادان حوزه و دانشگاه، در صدد تربیت نسل جدیدی از فرهیختگان دانشگاهی با اعتقادات محکم مذهبی بود؛ اما این دانشکده نتوانست به فعالیت خود ادامه دهد.

■ بازگشت به ایران

با روی کار آمدن حزب بعث و سخت گیری به شیعیان عراق، شرایط تغییر کرد. علامه عسکری که یکی از همراهان علمای عراق در فعالیت های سیاسی بود، به اعدام محکوم و ناچار شد مخفیانه به سوریه برود. او مدتی در این کشور و بعد در لبنان ساکن شد، تا اینکه به دعوت علما و فضلای حوزه علمیه قم، به ایران بازگشت. او پس از بازگشت به ایران نیز، دست از فعالیت های فرهنگی و تربیتی خود بر نداشت. حاصل بیش از سه دهه حضور او در ایران، تأسیس دانشکده اصول الدین است که به پیشنهاد مقام معظم رهبری، توسط علامه عسکری، در ایران تأسیس شد. این عالم مجاهد و پرتلاش، سرانجام روز چهارم ماه رمضان سال ۱۴۲۹ هـ.ق (۲۵ شهریورماه سال ۱۳۸۶ هـ.ش) در ۹۳ سالگی درگذشت و در جوار حرم مطهر حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

■ یک عمر پژوهش و تألیف

علامه عسکری محقق و نویسنده‌ای پرتلاش بود. گاه پیش می آمد که برای جمع آوری اسناد و مدارک و تدوین آنها برای یک کتاب، روزانه بیش از ۱۷ ساعت کار می کرد. علاوه بر این، علامه عسکری برای جمع آوری اسناد مورد نیاز در تألیف آثارش مسافرت های متعدد و گاه طولانی به اقصی نقاط دنیا می کرد. رهاورد این تلاش ها، آثاری کم نظیر در حوزه علم رجال و تاریخ اسلام است. نخستین اثر علامه عسکری با عنوان «عبدا... بن سبا و اساطیر اُخری» در سال ۱۳۳۴ هـ.ش منتشر شد. کتابی که در بسیاری از محافل علمی آن زمان، تأثیری انکارناشدنی گذاشت. این تحقیق دویست صفحه ای، افسانه‌ای بودن شخصیت عبدا... بن سبا را با استدلال و ارائه اسناد انکارناپذیر، ثابت می کرد. مرحوم دکتر «عبدالحسین زرین کوب»، مورخ نام آشنای معاصر، به این کتاب لقب «رساله ممتّع» [بهره مند کننده] داده بود. کتاب «عبدا... بن سبا و اساطیر اُخری» خط بطلانی بر ادعاهای واهی برخی افراطیون تکفیری، مانند «ابن تیمیه»، درباره خاستگاه مکتب اهل بیت (ع) بود. قدرت استدلال علامه عسکری و کوشش شگفت انگیز او برای جمع آوری اسناد و مدارک این کتاب، نوید آثار گرانسنگ بعدی را به علاقه مندان می‌داد. مدتی بعد، این انتظار با تألیف و نگارش کتاب «خمسون و مأئه صحابی مختلق» (یکصد و پنجاه صحابی ساختگی) به پایان رسید. این کتاب یکی از شاهکارهای علامه عسکری در پژوهش های مربوط به تاریخ و علم رجال محسوب می‌شود؛ کتابی که در آن، موضوع فعالیت شخصی به نام «سیف بن عمر» در جعل احادیث منسوب به رسول خدا (ص) مورد بررسی جدی قرار گرفته است.

■ جایگاه علامه عسکری در علم حدیث‌شناسی

مرحوم علامه عسکری در مبناگرایی و روشمندی مطالعات حدیثی جایگاهی برجسته و در بررسی مکاتب حدیثی جهان اسلام، شیوه‌ای خاص و بدیع داشت. آن مرحوم مبانی نظری و دیدگاه‌های خود را در این زمینه، در کتاب «معالم المدرستین» به خوبی تشریح کرده‌است. دکتر علی راد، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، در این باره می‌نویسد: «علامه عسکری در بررسی مکاتب حدیثی به دنبال طرح موضوعاتی بود که در تاریخ اسلام و شریعت نبوی نقش قابل توجهی داشتند و تحلیل و ارزیابی آنها در اصلاح تفکر اندیشمندان اسلامی، تأثیرگذار بود.» یکی از موضوعاتی که علامه در مطالعات حدیثی خود همواره مدنظر قرار می‌داد و به آن اهتمام ویژه داشت، تاریخ حدیث بود. هرچند پیش از علامه عسکری نیز علمایی بودند که در شیوه مطالعاتی و پژوهشی خود از این روش پیروی می کردند، اما اهتمام علامه به این موضوع، بیش از پیشینیانش بود. او در بررسی روایات و احادیث، سیر تولد، رشد و تحول های احتمالی آنها را به دقت بررسی و به آن از دو منظر مسلمات تاریخی و علم رجال توجه می کرد. علامه عسکری معتقد بود در بررسی روایات، باید به سازگاری آنها با مسلمات تاریخی که صحت آنها از طریق احادیث قابل اعتماد به اثبات رسیده‌است، توجه کرد. به همین دلیل، آن مرحوم مطالعات جامع و کاملی در تاریخ اسلام داشت و در این زمینه نیز، یکی از صاحبنظران برجسته دوران معاصر بود. همان‌طور که اشاره شد، دقت‌نظر فراوان علامه عسکری در شناسایی احادیث صحیح از غیر صحیح، به نگارش کتاب «یکصد و پنجاه صحابی ساختگی» منجر شد؛ اثری که می‌توان آن را انقلابی در عرصه مطالعات حدیث‌شناسی به شمار آورد.

گزارش

ایران، مهمان ویژه نمایشگاه کتاب پکن ۲۰۱۷

در آستانه سال جدید، قائم‌مقام سی‌اُمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با مسئولان برگزارکننده نمایشگاه کتاب پکن دیدار کرد. در این دیدار و طی توافقات به عمل آمده، ایران به عنوان مهمان ویژه نمایشگاه کتاب پکن ۲۰۱۷ انتخاب شد.

■ ظرفیت همکاری‌های فرهنگی

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، امیرمسعود شهرام‌نیا در دیدار با مسئولان برگزارکننده نمایشگاه کتاب پکن اظهار کرد: ایران و چین ظرفیت‌های خوب و مناسبی برای گسترش همکاری‌های مشترک فرهنگی دارند و نگاه ایران به کشور چین همواره نگاهی توام با احترام و صمیمیت بوده است. در زمینه اقتصادی روابط بین دو کشور بسیار مناسب است و باید در زمینه فرهنگی نیز تلاش خود را برای رسیدن به نقطه مطلوب افزایش دهیم.

■ همکاری های فرهنگی از طریق میهمان ویژه شدن

وی ادامه داد: مهمان ویژه شدن برای دو طرف، فرصت مناسبی برای گسترش همکاری‌های فرهنگی است تا ناشران و نویسندگان به راحتی بتوانند با یکدیگر تبادل اطلاعات داشته باشند و از ظرفیت‌های یکدیگر به نحو مطلوب و شایسته استفاده کنند.

■ ارتباط چین با غرب از طریق ایران

در این دیدار، «جیانگ مائونینگ» مدیر کل اداره مطبوعات، انتشارات، رادیو، فیلم و تلویزیون چین گفت: ارتباط ۲ هزار ساله میان دو کشور از طریق جاده ابریشم نشان دهنده روابط عمیق دو جانبه است. به طوری که کشور چین از طریق ایران با جهان غرب ارتباط برقرار کرد. از این رو، ما به دنبال گسترش روابط فرهنگی بیشتر میان دو کشور هستیم و اطمینان داریم مهمان‌ویژه شدن می‌تواند فرصت بیشتری در این زمینه ایجاد کند. در این دیدار درباره تبادل غرفه رایگان به مساحت ۵۰۰ متر مربع بین دو نمایشگاه، بحث و تبادل نظر و مقرر شد تفاهم‌نامه مشترک در زمان برگزاری سی‌اُمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به امضای دو طرف برسد. بیست و چهارمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب پکن از یکم تا پنجم شهریورماه امسال برگزار می‌شود. ایران، مهمان ویژه این دوره از نمایشگاه است.

تازه های نشر

«چهار و چهار»؛ دانستنی ها و بایسته ها

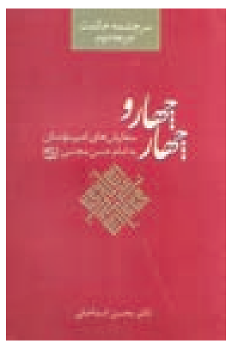

کتاب «چهار و چهار»، شرح و تفسیر حکمت سی‌وهشتم نهج‌البلاغه، به قلم محسن اسماعیلی، از سوی دفتر نشر فرهنگ اسلامی منتشر شد. به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، «چهار و چهار» شرحی بر حکمت سی‌وهشتم نهج‌البلاغه است که دربردارنده وصایای حضرت علی بن ابی‌طالب (ع)، به فرزند ارشدش، امام حسن مجتبی (ع) است. این سفارش‌ها در موقعیتی حساس و سرنوشت‌ساز بیان شده و آن حضرت، در کوتاه‌ترین عبارات، جامع‌ترین راهنمایی‌های لازم را برای زندگی سعادتمندانه ارائه داده است. «کلیات و مقدماتی درباره وصایای حضرت علی (ع)»، «نگاهی اجمالی به حکمت سی‌وهشتم»، «بالاترین دارایی، عقل است»، «بزرگ‌ترین ناداری، حماقت است»، «بدترین تنهایی، خودبینی است»، «باارزش‌ترین امتیاز، خوش اخلاقی است»، «اهمیت دوستی و تاثیر سرنوشت‌ساز آن»، «از دوستی با احمق برحذر باش»، «از دوستی با بخیل برحذر باش»، «از دوستی با فاجر برحذر باش»، «از دوستی با دروغگو برحذر باش»، «دو مصداق مهم کذابان روزگار»، «در محضر امام مجتبی (ع)» و «ترجمه‌های منظوم از حکمت سی‌وهشتم» ۱۴ گفتار این کتاب است. در صفحه ۳۷ کتاب درباره وجه‌تسمیه آن بر اساس نظر متفکران حوزه دین آمده است: برخی به این گفته اکتفا کرده‌اند که این دو دسته وصیت، از دو وادی متفاوتند. اما نگفته‌اند که این تفاوت در چیست. (محمدتقی شوشتری، بهج‌الصباغه، ج ۱۳، ص ۴۱۵). اما برخی دیگر معتقدند که بلاغت کلام اقتضای این گونه سخن گفتن را داشته و چنین تعبیری صرفا برای تاکید و جلب توجه مخاطب است. حضرت این گونه سخن گفته‌اند تا شیرینی بیشتری داشته و جلب توجه کند وگرنه دلیل خاص دیگری ندارد. (محمدجواد مغنیه، فی ظلال نهج‌البلاغه، ج ۴، ص ۲۴۰)... برخی گفته‌اند: چهار توصیه اول مربوط به صفات اخلاقی و خلقیات انسانی است و چهار مورد دوم، بایدها و نبایدهای رفتاری... بعضی دیگر هم گفته‌اند که چهار مورد اول از سنخ اوامر و چهار مورد دوم از سنخ نواهی است. (ناصر مکارم شیرازی و دیگران، پیام امام، ج ۱۲، صفحه ۲۵۳). نخستین چاپ کتاب «چهار و چهار» نوشته محسن اسماعیلی، دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، در ۱۹۰ صفحه، با شمارگان یک‌هزار نسخه و به بهای ۱۰ هزار تومان از سوی دفتر نشر فرهنگ اسلامی راهی بازار نشر شده است.

معرفی کتاب

بررسی «گونه شناسی و تحلیل ساختار قصص قرآنی» در یک کتاب

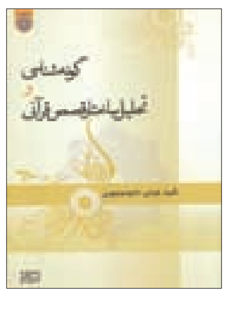

کتاب «گونه‌شناسی و تحلیل ساختار قصص قرآنی» تالیف فرامرز حاج‌منوچهری از سوی انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) به بازار نشر عرضه شد. به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، چاپ نخست کتاب «گونه‌شناسی و تحلیل ساختار قصص قرآنی» در سه بخش با عنوان‌های «مباحث پیشینی»، «گونه‌شناسی بیانی» و «گونه‌شناسی ساختاری» به قلم فرامرز حاج‌منوچهری، از سوی انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) منتشر شد. در متن پشت جلد این کتاب آمده است: «اگر قرار باشد قصه‌های قرآنی را تنها بر اساس آنچه در قرآن کریم بیان شده است، مطالعه کنیم و آن دست از مفاهیمی را که از صدر اسلام توسط روایات به شاکله این قصص وارد شده، به کناری نهیم، روند یکسان قصه‌ها به شدت تحت تاثیر واقع می‌شود. با جداسازی این روایات، احادیث، داستان‌ها، حِکَم و غیره از بدنه اولیه و اصلی آیات قصص قرآن، تک قصه‌ها شاکله آشنای خود را از دست می‌دهند؛ توالی قصه‌ها از میان می‌رود و ابرقصه‌ها به‌طور کامل محو می‌شود. بدین‌سان تک قصه‌هایی مجزا از یکدیگر برجای می‌ماند؛ اما بر اساس درک و اعتقاد ما از ارتباط‌های منطقی قرآن، لاجرم باید اینها با یکدیگر مربوط باشند. به‌نظر می‌رسد در این مرحله است که طبقه‌بندی و بررسی گونه‌شناسی بیانی و ساختاری، مهم‌ترین ابزار برای درک این ارتباط‌ها خواهد بود. در کتاب حاضر تلاش شده است با بررسی‌هایی شکلی و ساختاری از قصه‌ها در حجم و اندازه، میان گستردگی در متن قرآن، سبک بیان، روابط بیناداستانی، روابط کنشگران، روابط راوی و مخاطب و جز آن، به این ارتباط‌های وثیق قرآنی با سبکی نوین نگریسته شود.»

■ مروری بر مباحث پیشینی

بخش نخست کتاب در قالب دو فصل با عنوان‌های «قصه در روند تاریخ فرهنگی» و «شناخت اصطلاحات، ساخت اصطلاح» تدوین شده است. در این بخش درباره «تاریخ قصص قرآنی و اسلامی در یک نگاه» می‌خوانیم: «در آثار قصص‌نویسان و مورخان پیوستگی شدید به روایت به معنای عام آن مشاهده می‌شود؛ یعنی در این آثار اخذ اولیه قصه‌ها از قرآن کریم بوده و سپس با پرداخت‌های روایی آمیخته شده و برآیند کلی آن، بیش از آن که برگرفته‌های قرآنی باشد، حاوی اندیشه مسلمانان درباره آن‌هاست. اصلی‌ترین شاخصه‌ای که می‌توان در این آثار جست‌وجو کرد، میزان و کیفیت استفاده و بهره‌برداری از روایات است. قصه‌های یادشده در تالیفات قصصی، دارای خوانشی یکدست با آغاز و انجام است. قصه‌ای قرآنی بدون ذکر دقیق تاریخ و جغرافیا از جایی شروع می‌شود و به شکلی داستانی پایان می‌پذیرد. تلقی این نویسندگان از وصف الهی درباره مفهوم قصه که درپی عبرت‌آموزی برای نیوشندگان است، سبب شده تا بیان این قصه‌ها با پندآموزی و وعظ ارتباطی تنگاتنگ به‌وجود آید؛ تا آنجا که حتی ابواسحاق ثعلبی نام اثر خود را «عرائس المجالس» می‌نهد که طبیعتاً تدوین آن برای مجالس وعظ بوده است.» بخش دوم کتاب در پنج فصل به «تفکیک و لایه‌بندی براساس حجم»، «تفکیک و لایه‌بندی براساس سبک بیان»، «تفکیک و لایه‌بندی براساس پیرفت»، «تفکیک و لایه‌بندی براساس روابط بیناداستانی» و «تفکیک و لایه‌بندی براساس کنشگران» پرداخته است. نویسنده در این بخش نوشته است: «بی‌تردید باید پذیرفت که تنها یکی از بازخوردهای «قصص قرآنی»، جنبه آموزشی - تربیتی آن است؛ در این باره در قرآن کریم آشکارا بیان شده که از اهداف الهی برای تبیین این قصص، تذکار و پندی است الهی. افزون بر جنبه تربیتی، اساس قرارگیری برخی قصص در روند آیات سور، خود دربردارنده و بازتابنده مفاهیمی دینی - اعتقادی است. برای نمونه در روند تبیین اعتقادی موضوع پراهمیت آخرالزمان، به مبحث حیات پس از مرگ و مفهوم نشور برمی‌خوریم که گستره وسیع چنین مبحثی، به روشنی برخی قصص الهی را نیز دربر می‌گیرد. بر همین اساس است که در گام‌های تفهیمی آیات، قصص ابراهیم حنیف و مرغ چهارپاره شده، برای دریافت درکی دقیق‌تر و بهتر از موضوع یاد می‌شود.»

■ گونه‌شناسی ساختاری قصص قرآنی

«تفکیک و لایه‌بندی براساس راوی و مخاطب» و «رده‌بندی براساس سطوح کلان و خرد» نیز دو فصل بخش پایانی کتاب است. «رده‌بندی ساختاری در سطح خرد» از موضوعاتی است که نویسنده در این مبحث به آن پرداخته است: «ویژگی‌های ساختاری مجموعه یادهای قرآن کریم در سطح خرد را می‌توان در دو مبحث زمان و مکان مورد دقت قرار داد؛ این که سیر رخدادها در سطح داستان و سطح متن دارای چه نوع رابطه‌ای نسبت به یکدیگرند و یا این که میزان نمود زمان سطح داستان در سطح متن به چه اندازه است می‌تواند از مباحث مطرح در این زمینه باشد. بررسی ساختار قصه از منظر مکان داستانی و مکان روایی و جابه‌جایی آن در سطح متن نیز از موضوعات دیگری است که در سطحی خرد در ساختار یادهای قرآنی مورد التفات قرار دارد.» کتاب «گونه‌شناسی و تحلیل ساختار قصص قرآنی» در ۳۸۶ صفحه، با شمارگان یک‌هزار نسخه و به بهای ۲۱ هزار و ۵۰۰ تومان از سوی انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) راهی بازار نشر شده است.

آگهی ابلاغ دادنامه -بدینوسیله به آقای جعفر زارع فرزند جواد ابلاغ می گردد که به موجب دادنامه شماره ۹۵۰۹۹۷۷۵۹۲۹۰۱۸۴ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۰۹ در کلاسه پرونده صادره از شعبه دادگاه کیفری دو مشهد به اتهام کلاهبرداری محکوم گردیده اید رای صادره از تاریخ انتشار آگهی ظرف ده روز قابل واخواهی در این دادگاه می باشد م الف ۷۰۱ -مدیر دفتر شعبه ۱۲۹ دادگاه کیفری دو مشهد
۹۶۰۰۲۸۹۳/م

تحلیل های روز را رصد کنید
www.Rasad.org
پایگاه تحلیلی دفتر پژوهش روزنامه خراسان